

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Ert dnr: Ju2024/01560

Remissvar angående "Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet (SOU 2024:52)"

Svenska Unescorådet har ombetts lämna synpunkter på betänkandet "*Allmänna sammankomster och Sveriges säkerhet*" och har granskat förslagen utifrån Unescos perspektiv och tidigare ståndpunkter i liknande frågor.

Sammanfattning

Utredningens förslag innebär potentiella inskränkningar av mötesfriheten och demonstrationsfriheten i Sverige, motiverade av hänsyn till rikets säkerhet. Svenska Unescorådet vill betona att dessa rättigheter är grundläggande i ett demokratiskt samhälle och bör skyddas så långt det är möjligt.

Risker med otydlighet i definitionen av säkerhetshot

Utredningen specificerar inte vilka typer av frågor som kan utgöra ett hot mot rikets säkerhet, vilket skapar osäkerhet kring förutsättningarna för att anordna sammankomster eller demonstrationer. Detta kan leda till oförutsägbarhet och potentiellt godtycklig tillämpning, särskilt när det gäller att utöva yttrandefrihet, konstnärlig frihet, akademisk frihet och mötesfrihet. I linje med Unescos värderingar framhåller Unescorådet att eventuella inskränkningar av mötes- och demonstrationsfriheten måste vara nödvändiga, proportionerliga och begränsade till undantagsfall (se t.ex. Unescos rapport "*Defending creative voices: artists in emergencies, learning from the safety of journalists*" (2023).)

Som exempel varnar Unescos rapport "*The 'misuse' of the judicial system to attack freedom of expression: trends, challenges and responses*" (2022) för den ökande användningen av nationella säkerhetslagar och lagar mot terrorism för att tysta kritiska röster, däribland journalister och konstnärer. Det är av yttersta vikt att demokratiska rättigheter inte begränsas genom selektiv rättstillämpning.

Tidsbegränsning och utvärdering

Uneskorådet ser positivt på att förändringarna i regelverket föreslås vara tidsbegränsade till fyra år, varefter en utvärdering bör göras. Det är avgörande att eventuella förändringar granskas noggrant för att säkerställa att de inte kringskar grundläggande friheter mer än nödvändigt.

Alternativa sätt att utöva yttrandefrihet

Uneskorådet välkomnar också att betänkandet föreslår att andra möjligheter till yttrandefrihet och mötesfrihet bör erbjudas i första hand, för att minimera inskränkningar i dessa grundläggande rättigheter. Att värna yttrande- och mötesfriheten är centralt för ett demokratiskt samhälle.

Stockholm den 5 november 2024,

Maria Wilenius
Generalsekreterare, Svenska Uneskorådet